

Il-Benċmark ta' Tmiem l-Edukazzjoni Primarja 2022

It-Tieni Sessjoni

Il-Malti: Il-Fehim mill-Qari

Il-Marki: 30 marka

Il-Ħin: 50 minuta

Ħares lejn il-ħarsetta u wieġeb il-mistoqsijiet.

It-Torri Jgħid Tiegħu

Fl-1857 ġejt mibni bħala binja dekorattiva qalb is-siġar taċ-ċitru, li Ħal Minsi kien u għadu magħruf għalih sal-lum. Għadni niftakar il-ġurnata meta ġejt użat uffiċjalment għall-ewwel darba mill-Markiż, is-sinjur tar-raħal...

Fis-snin ħamsin spiċċajt maqtugħ għaliya waħdi f'nofs ta' triq, mindu firduni mill-ġonna sbieħ ta' Villa Papillon. Illlum jien meqjus bħala simbolu ta' dan ir-raħal. Ninsab fi triq ewlenija bil-karozzi jduru miegħi.

Dan kif ħa l-ħajja?

Minn xiex għadda?

Xi skop kellu u għandu llum?

Min jaf! Aqra u sir af...

Pubblikazzjoni:

Stampatur Ltd, il-Ħamrun

ISBN 978-3-16-148410-0

9 783161 484100

Taħriġ A

(2 marki)

Immarka t-twegiba t-tajba billi tagħmel **linja** taħt ir-risposta t-tajba, skont dak li rajt fil-ħarsetta.

L-ewwel waħda hija eżempju.

1. Il-ħarsetta ssibha (fuq il-qoxra ta' quddiem tal-ktieb, f'nofs il-ktieb, fuq il-qoxra ta' wara tal-ktieb).
2. It-torri se jitkellem (fuqu nnifsu, fuq haddieħor, fuq in-nies).
3. Illum it-torri jinsab (fi ġnien, bħala roundabout, fil-pjazza).

Taħriġ B

(2 marki)

Imla l-vojt mill-ħarsetta skont is-sens tas-sentenza.

L-ewwel waħda hija eżempju.

1. Huwa ġie mibni fl-1857 fi ġnien ġewwa Ғal Minsi.
2. Ғal Minsi huwa magħruf għas-_____.
3. Illum it-torri spiċċa _____ fi triq prinċipali ġewwa r-raħal.

Taħriġ Ċ**(4 marki)**

Immarka jekk hux **Veru** jew **Falz** skont dak li hemm fil-ħarsetta.

L-ewwel waħda hija eżempju.

	Veru	Falz
1. Kull ktieb ikollu l-ISBN.	✓	
2. Fl-1950, it-torri spiċċa biex waqa'.		
3. It-torri nbena bl-iskop biex jitgawda minn kulħadd.		
4. Il-ħarsetta hija kitba twila.		
5. F'din il-ħarsetta nsibu tliet mistoqsijiet.		

Taħriġ D**(2 marki)**

Immaġina li inti t-torri tal-istorja. Ikteb x'qed tara madwarek illum.

Kompli din is-sentenza:

Jiena t-torri _____

Aqra din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

Vaċċinu l-Gwerrier Qalbieni

L-Ewwel Parti

Is-sena 2020! Ajma hej x'sena dik! Kif heżżeż id-dinja Vido, il-mostru tal-imxija tal-Covid 19. Mostru ta' qalb ħażina li ma ħafirha lil ħadd.

Deffes imnieħru kull fejn seta'. Daħal fl-ifjen palazzi, fl-isbaħ kastelli, fl-aqwa tempji, fil-vilel lussużi u fil-knejjes kolossali. Deffes denbu saħansitra fid-djar, fl-appartamenti u fl-għerejjex tal-popli kollha. Proprju bħal ġurdien tal-imramma għamel ja mgħarraq, għax għadda minn kull xaq li sab u għamel il-ħsara lil kull min deherlu, fqar u sinjuri, morda u b'saħħithom, żgħar u anzjani; **ma ħares lejn wiċċ ħadd.** (par. 1)

Kien propju għalhekk li dħalt fix-xena jien. Naħseb qed tistaqsu min jien hux vera? Vaċċinu jien, il-gwerrier qalbieni. Tfaċċajt fuq wiċċ id-dinja f'Diċembru tal-2020 grazzi għal sħabi x-xjenzati. Kemm ħadmu bla waqfien biex joħolquni bit-tama li nagħmel il-ġid fost il-bnedmin ħuthom! Ma ttihomx tort għax kulħadd ra b'għajnejh xi kriżi ġab miegħu dan il-mostru. Kif ma ħarqitekx qalbek Vido meta rajt il-ħwienet, il-lukandi u l-iskejjel jagħlqu l-bibien tagħhom? Kif ma ħassejtx għal dawk in-nies kollha li spiċċaw bla xogħol? Possibbli ma ddispjaċiekx tara miljuni ta' studenti madwar id-dinja jiċċaħħdu mit-tagħlim u jħabbtu wiċċhom ma' sfidi kbar jippruvaw jaddattaw irwieħhom mat-tagħlim online? Tassew, int monstru bla qalb! (par. 2)

Ħbieb tiegħi, verament għaddiekom minn saram kbir dan Vido. Imma issa ejja nqawwu qalbna. Jiena ġejt fid-dinja biex noħroġ għonqi għalikom il-koll, l-istess bħalma għamlu t-tobba u l-infermiera f'dawn l-aħħar sentejn. Kemm irriskjaw ħajjithom u ċċaħħdu mill-irqad, biex ikkuraw lil min inħakem minn dan il-mostru

qerriedi. Kemm ħadmu għal sigħat twal biex iqassmuni, fost l-anzjani, l-adulti, iż-żgħażaġh u anke t-tfal. Ta' dan kollu, grazzi mill-qalb, **eroj qalbiena**. (par. 3)

Taħriġ A: Aħdem dawn li ġejjin skont is-silta li qrajt.

(8 marki)

1. Lil Vaċċinu jsibuh bħala gwerrier qalbieni għax:
 - a) Ibeżża' lin-nies mill-imxija tal-Covid 19.
 - b) Jiġġieled bla biża' kontra l-imxija tal-Covid 19.
 - ċ) Jaqla' l-gwerer fid-dinja.

2. Fl-ewwel paragrafu, Vido huwa mxebbah ma':

- a) mostro għax

- b) ġurdien tal-imramma għax

3. Vido 'ma ħares lejn wiċċ ħadd'. X'tifhem biha din l-idjoma?

4. Xi għalhom l-iskejjel minhabba Vido?

5. Sib mis-silta l-frażi li tfisser **niddefendikom**.

6. Agħti raġuni WAHDA għaliex it-tobba u l-infermiera jissejthu **eroj qalbiena**.

7. Sib kelma li tfisser '**inkwiet**'.

Kompli aqra din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

It-Tieni Parti

Hekk kif tfaċċa Vido fuq wiċċ id-dinja, id-domanda għalija kibret. Sirt famuż daqs l-aqwa **celebrità**; tixgħel xhin tixgħel it-televizjoni, ħlief ismi ma kontx tisma'; riduni bis-saħħa. U ma ttihomx tort, għax il-ħaddiema li spiċċaw bla xogħol xtaqu **jerġgħu jibdew jaqilgħu l-ħobża ta' kuljum**. It-tfal kienu għatxana sabiex jirritornaw l-iskola u jgawdu l-kumpanija ta' shabhom. (par. 4)

U fl-aħħar il-jum tant mistenni, f'Diċembru 2020, wasal. **Rawni anġlu kif tfaċċajt!** Tant jien prezzjuż li miljuni kbar ħallsu għalija! Dort mad-dinja kollha u bdejt nindiehes man-nies; sturdewni kulħadd jgħajjatli, kulħadd iridni. **Sriebet twal ta' nies jitolbu biex jirċevuni!** Imma fid-daqqa u l-ħin lanqas ngħidilkom x'**diżgwid** inqala'. Min beda jarani bħala s-salvatur u min beda jiddubita mill-kapaċitajiet tiegħi. Min laqagħni b'idejh miftuħin u min għadu sal-lum ma jridx jaf bija. Għall-bidu ħbatt se nieħu għalija tafux, għax kien hemm min saħansitra ħasibni xi mostru ieħor. Imma xi trid tagħmel...mitt bniedem mitt fehma. Nifhem li perfett għadni m'iniex u huwa għalhekk li x-xjenzati shabi għadhom qed jistudjaw bla heda sabiex jipperfezzjonawni. (par. 5)

Ejja nharsu 'l quddiem! Ix-xogħol tiegħi mhuwiex xogħol t'erbat ijiem imma se jieħu żmien aktar milli ħsibna għax Vido mhux mill-ħelwin tafux! **Xeba' jtini kedda fuq oħra** għax il-ħin kollu jinbidel u jinfirex ma' kull rokna tad-dinja. Imma jien m'iniex se naqta' qalbi Vido, għax shabi x-xjenzati se jibqgħu jgħarrxu u jfittxu biex joħolqu verżjoni aktar b'saħħitha tiegħi u tara kif fl-aħħar nirbaħlek. Intom, ħbieb tiegħi, tridu tagħmlu wkoll il-parti tagħkom biex tgħinuni f'din il-ġlieda. Jien waħdi ma nistax nirbaħ. Importanti illi tibqgħu taħslu jdejkom, iżżommu d-distanza u tobdu lill-awtoritajiet tas-saħħa, għax hekk biss tinkiseb il-libertà u titwitta t-triq għan-**normalità**. (par. 6)

1. Għaliex taħseb li Vaċċinu qabbel ruħu ma' **celebrità**?

2. Għal min qed tirreferi l-frażi '**jerġgħu jibdew jaqilgħu l-hobża ta' kuljum**'?

3. Għaliex Vaċċinu jgħid '**Rawni anġlu kif tfaċċajt**'?

4. X'inhu d-**diżgwid** li jsemmi Vaċċinu?

5. F'liema xahar wasal il-jum tant mistenni għal Vaċċinu?

6. Kien hemm _____ (**singular ta' sriebe**) nies
jistennew lil Vaċċinu.

7. Ikteb haġa **WAĦDA** li l-bnedmin iridu jagħmlu sabiex jgħinu lil Vaċċinu
jirbaħ il-ġlieda kontra Vido.

8. 'Xeba' jtini kedda fuq oħra...'

Vido qed jagħti ħafna _____ (plural ta' kedda)
lix-xjenzati.

Taħriġ Ċ: Aħdem dawn il-mistoqsijiet fuq is-silta kollha.

(4 marki)

1. Skont is-silta, taħseb li Vaċċinu jixraqqu t-titlu ta' eroj? Agħti ŻEWĠ raġunijiet.

a) _____

b) _____

2. L-awtur jagħlaq is-silta bil-kelma **normalità**. Mill-esperjenza tiegħek xi tfisser għalik din il-kelma? Agħti ŻEWĠ eżempji.

a) _____

b) _____

Tmiem il-karta